

Mellékletek:

Mráz Albert 1848/49-es honvéd hadnagy
életútjának dabasi vonatkozásai

Az 1848/49-es szabadságharc tisztikarához tartozó Mráz Albert (*1822 †1877?) hadnagy Bona Gábor hadtörténész, szakíró adatai szerint 1822-ben, a Pest vármegyei Dabason, római katolikus családban született. Apja nemes ember, földbirtokos. A család – Kőszeghi Sándor Pest-vármegyei összeállítása alapján - Nyitra vármegyében kapta 1775-ben nemesi bizonylatát, s onnan terjedtek át Pest megyébe a 19. század elején.

Érdeemes előjáróban tisztázni, hogy a „Dabas” születési hely pontosabban és valójában Felsődabast jelenti, ugyanis a katolikus Mráz család itt telepedett le, majd később innen terjedt át Sári községbe is. Jól bizonyítja ezt a felsődabasi temetőben, a Lakrovics-kápolna előtt felállított, restaurált síremlék. Mint arra Czagányi László utal, egyes források soroksári eredetűnek írják Mráz Albertet, sőt olyan téves adat is akad, mely a Heves-megyei Karácsondra teszi a születés helyét, míg az időpontját 1831-re.

Mráz Albert huszonhat évesen, 1848. május 20-án lépett hadba, júniusban állt be a Pesten szerveződő 1. honvédszászlóaljhoz. Belépésekor 5 pengővel anyagilag is támogatta a honvédsereget, melyet megörökített a korabeli sajtó. Alakulatával előbb Jellasics ellen, majd a téli hadjárat idején a fel-dunai hadtest kötelékében harcolt és őrmesterré avanszált. 1849. február 27-én Kápolnánál megsebesült. Felépülve írnok lett Kőrösi Sándor hadbíró mellett. Július végétől hadnagy a tartalék hadtestnél alakuló 146. honvédszászlóaljban. Világosnál tette le a fegyvert 1849. augusztus 13-án.

A szabadságharc bukása után, a megtorlás éveiben, mint oly sokaknak, a kényszersorozás jutott számára osztályrészül. 1850. január 31-én besorozták az 59. gyalogezredhez, melynek kötelékében Olaszországba került. Bő félévtizeddel később, 1856-ban, 34 évesen leszerelték. A fennmaradt források szerint Felsődabason, nehéz anyagi körülmények között élt. Erre utal például a váltókereseti idézése, továbbá, hogy Csontos Lajos felsődabasi mérnöknek kénytelen volt birtokából területeket eladni.

A kiegyezés, sőt már annak közeledte is könnyebbséget hozott a megélhetés terén, így 1867-ben azon túl, hogy gazdálkodóként jegyzik őt Felsődabason, a vármegyénél írnokeként alkalmazták. Családi állapotát tekintve végül nem házasodott meg, nőtlen maradt. 1868-ban a Pesten székelő Buda-Pesti Honvédegyelet tagja, melynek augusztus végén az egyik alelnökévé éppen a gyóni illetőségű gróf Vay László őrnagyot választották. Ugyanebben az évben a segélyezett volt honvédek listáján is megtaláljuk őt. 1871-ben pedig még az életben levő 1848/49-i honvédtisztek névjegyzékén szerepelt. Halálának pontos időpontja nem ismert, a Pestvidéki Királyi Törvényszék ismeretlen örököseit idéző felhívása viszont bizonyossá teszi, hogy 1877 októberében már nem élt.

A szelíd, jámbor alaptermészetű, jó magaviseletűként leírt Mráz Albert születésével, kisnemesi családi kötelékével, gazdálkodásával, birtokával kötődött Felsődabashoz, ahol életének nagy részét töltötte. 1848/49-ben mintaszerűen helyállt a honvédseregben, a megtorlás megroppantotta életpályáját. Hazafisága, pályája számon tartott értéke városunk helytörténetének, mely értéktárunk kulturális örökség kategóriáját is jelentősen gazdagítja.

Bibliográfia

Közlöny: A pesti fő hadfogadó kormány jelentése. Jegyzéke azon egyéneknek, kik a honvéd zászló alá léptökkor a honnak pénzbeli áldozatot hoztak. 1848. július 9. p. 119.

Pester Lloyd-Kalender für das Jahr 1862: Die gesetzlich vereinigten Komitee von Pest, Pilis und Solt. Pest, 1862. p. 18.

Sürgöny: Idézések [váltókereset]. 1862. június 14. p. 4.

Dunamelléki Református Egyházkerület Jegyzőkönyve 1860-1869. 1864. Május. p. 35.

Nemzeti Kalendárium 1868: Pest, Pilis és Solt t. e. megyék. p. 37.

Budapesti Közlöny: A Honvédsegélyző Alapból segélyzendők közé felvett volt honvédek, özvegyek és árvák névjegyzéke. 1868. március 13. p. 739.

A Honvéd: A Honvédsegélyző Alapból segélyzendők közé felvett volt honvédek, özvegyek és árvák névjegyzéke. III-dik utalványozás. 1868. április 6. Melléklet, p. 2.

Mikár Zsigmond (szerk.): Honvéd Schematismus. Az 1848/49-diki honvédseregből 1868-ban még életben volt főtiszteknek névkönyve. Pest, 1869. p. 33.

Morzányi Sándor: 7000 igazolt, s életben lévő 1848/9-diki honvédtiszt névjegyzéke. Pest, Minerva Nyomda, 1871. p. 27.

Budapesti Közlöny: Idézés 33359 [hagyatékrendezési felhívás]. 1877. október 7. p. 8353.

Köszeghi Sándor: Nemes Családok Pestvármegyében. Budapest, 1899. p. 248.

Bona Gábor: Hadnagyok és főhadnagyok az 1848/49. évi szabadságharcban. 2. kötet H-O. Heraldika Kiadó, Budapest, 1998. 745 p.

Czagányi László: Politikusok, honvédek, honvédtisztek. Dabasiak az 1848/49-es forradalomban és szabadságharcban. Mátyus Bt., Dabas, 2008. pp. 70-71.

Steven Tötösy de Zepetnek: Nobilitashungariae: List of Historical Surnames of the Hungarian Nobility / A magyar történelmi nemesség családneveinek listája, szerk. (Purdue UP 2010-) p. 79.

Kosztolányi Gyula: Kegyeleti parkká alakul a felsődabasi öregtemető. Dabasi Újság 2016. június. p. 19.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Kápolnai_csata

https://hu.wikipedia.org/wiki/Világosi_fegyverletétel

Összeállította: Valentyik Ferenc